

บทความวิจัย (Research Article)

การประเมินหลักสูตรหมวดศึกษาทั่วไป (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2558)

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

The Curriculum Evaluation of General Education (Revised 2015)

Mahasarakham University

อพนันท์ พูลพุทธา^{1*} จิตติวรดา พลเยี่ยม¹ และปาณิสสา ตรวจสูงเนิน²Apantee Poonputta^{1*}, Titiworada Polyiem¹ and Pritsana Troujsoongnen²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินหลักสูตรหมวดศึกษาทั่วไป (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2558) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ด้านบริบทของหลักสูตร ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการของหลักสูตร และด้านผลผลิต กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ อาจารย์ผู้สอนหมวดศึกษาทั่วไป อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร และนิสิตระดับปริญญาตรี ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมิน และแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) ด้านบริบทของหลักสูตรหมวดศึกษาทั่วไป มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก 2) ด้านปัจจัยนำเข้าของหลักสูตรหมวดศึกษาทั่วไป มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก 3) ด้านกระบวนการของหลักสูตรหมวดศึกษาทั่วไป มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และ 4) ด้านผลผลิตของหลักสูตร อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรมีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะของนิสิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: ประเมินหลักสูตร หมวดศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Abstract

The research aimed to evaluate the curriculum of General Education (Revised 2015) Mahasarakham University focusing on context input process and product. The samples were general education program lecturers, who responsible for the program and undergraduate student. they were selected by the simples random sampling method. The instrument was a questionnaire, and an interview form. The statistics used were percentage, mean, standard deviation and content analysis. Results of the research are as follows: 1) the results of the context evaluation of general education as a whole and an item apart found that the curriculum was appropriate at the high level. 2) the results of the input as a whole found that the of general

¹ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Faculty of Education, Mahasarakham University

² สำนักศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Office of General Education, Mahasarakham University

*Corresponding author; email: oomsin.putta@gmail.com

(Received: 21 February 2020; Revised: 15 July 2020; Accepted: 5 August 2020)

DOI: <https://doi.org/10.14456/psruhss.2021.26>

education curriculum appropriate was at the high level. 3) the results of the process as a whole and individual item found that the of general education curriculum was appropriate at the high level. And 4) the results of the product aspect as the lecturers responsible for the program toward the required Thai Qualifications Framework for Higher Education (TQF) undergraduate student was at a high level.

Keywords: Curriculum evaluation, General education, Mahasarakham University

บทนำ

หมวดศึกษาทั่วไปเป็นหมวดหนึ่งในโครงสร้างหลักสูตรระดับปริญญาตรี โดยคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เรื่องเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา ให้บัณฑิต/นักศึกษาเรียน ด้วยหมวดศึกษาทั่วไปเป็นหมวดวิชาที่เสริมความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ให้มีความรอบรู้ อย่างกว้างขวาง เข้าใจ และเห็นคุณค่าของตนเอง ผู้อื่น สังคม ศิลปวัฒนธรรม และธรรมชาติ ใส่ใจต่อความเปลี่ยนแปลงของสรรพสิ่ง พัฒนาดตนเองอย่างต่อเนื่อง ดำเนินชีวิตอย่างมีคุณธรรม พร้อมให้ความช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ และเป็นพลเมืองที่มีคุณค่าของสังคมไทยและสังคมโลก สถาบันอุดมศึกษาอาจจัดวิชาศึกษาทั่วไปในลักษณะจำแนกเป็นรายวิชาหรือลักษณะบูรณาการใด ๆ ก็ได้ โดยผสมผสานเนื้อหาวิชาที่ครอบคลุมสาระของกลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ ภาษา และกลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์กับคณิตศาสตร์ในสัดส่วนที่เหมาะสม เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหมวดวิชาศึกษาทั่วไป โดยให้มีจำนวนหน่วยกิตรวมไม่น้อยกว่า 30 หน่วยกิต ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2558 (2558) การจัดการเรียนการสอนควรจัดให้มีเนื้อหาวิชาที่เบ็ดเสร็จในรายวิชาเดียวไม่ควรมีรายวิชาต่อเนื่องหรือรายวิชาชั้นสูงอีก และไม่ควรนำรายวิชาเบื้องต้นหรือรายวิชาพื้นฐานของวิชาเฉพาะมาจัดเป็นวิชาศึกษาทั่วไป (ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง แนวทางการบริหารเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2558, 2558)

การประเมินหลักสูตรมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพของหลักสูตร เพราะการประเมินหลักสูตรเป็นการพิจารณาตัดสินคุณค่าหรือคุณภาพของหลักสูตรที่ได้รับการออกแบบพัฒนาขึ้น และค้นหาข้อบกพร่องของหลักสูตรว่ามีส่วนใดที่จะต้องปรับปรุงแก้ไขให้มีคุณภาพสูงขึ้น ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2556) ซึ่งหลักสูตรของสถาบันอุดมศึกษาจะต้องมีการประเมินเพื่อพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่องอย่างน้อยทุก ๆ 5 ปี ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 (2552) สอดคล้องกับ วิชัย วงษ์ใหญ่ (2554) ที่กล่าวว่า สถาบันอุดมศึกษาจะต้องประเมินหลักสูตรเพื่อเป็นสารสนเทศในการปรับปรุงหลักสูตรและการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาเป็นองค์กรการเรียนรู้ มีความยืดหยุ่น ปรับตัว ในอนาคตองค์กรจะมีโครงสร้างแนวราบเพื่อการวิจัยในเชิงสหวิทยาการสำหรับเป็นข้อมูลพื้นฐานเพื่อการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเป็นบุคคลที่เจริญงอกงามด้วยสติปัญญาและคุณธรรม

รูปแบบการประเมินหลักสูตรมีหลายวิธี สำหรับการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกการประเมินแบบ CIPP (CIPP Model) ของ Stufflebeam (1971) โดยมี 4 ด้าน ได้แก่ ด้านบริบท (Context : C) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input : I) ด้านกระบวนการ (Process : P) และด้านผลผลิต (Product : P) เพื่อช่วยผู้บริหารในการตัดสินใจในการวางแผน การกำหนดโครงสร้างการทำงาน การปรับเปลี่ยนวิธีดำเนินงานให้มีความเหมาะสม และ CIPP ยังเสนอสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจเลือกทางเลือกที่ดีที่สุด ศิริชัย กาญจนาวาสี (2552) สอดคล้องกับ สมบูรณ์ ตันยะ (2541) ที่กล่าวว่า การประเมินรูปแบบ CIPP สามารถนำไปใช้ในการช่วยปรับปรุงหลักสูตร โดยในการประเมินแต่ละขั้นตอนสามารถนำไปใช้ช่วยตัดสินใจในการดำเนินการของขั้นตอนต่อไปได้ นอกจากนี้

รูปแบบการประเมิน CIPP ยังสามารถนำมาใช้ได้ทั้งเป็นการประเมินเป็นระยะ ๆ และการประเมินสรุปรวม โดยนำมาใช้ในการประเมินเป็นระยะ ๆ จะเป็นการประเมินที่มุ่งพิจารณาไปข้างหน้าหรือคาดคะเนถึงสิ่งที่จะเกิดขึ้นและนำผลที่ได้ในแต่ละมิติไปใช้เพื่อการชี้แนะแนวทางการตัดสินใจสำหรับดำเนินการในแต่ละเรื่อง ทั้งนี้เพื่อก่อให้เกิดความมั่นใจได้ว่าโครงการ แผนงาน หรือสิ่งแทรกแซงนั้น ๆ จะมีประสิทธิผล ประสิทธิภาพ คุ่มค่ากับทรัพยากรที่ต้องสูญเสียไป ตอบสนองความต้องการจำเป็นของกลุ่มเป้าหมายและสามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้ และถ้านำรูปแบบการประเมิน CIPP มาใช้ประเมินสรุปรวม ก็เป็นการประเมินที่มุ่งพิจารณาย้อนหลังสิ่งที่เกิดขึ้นแล้ว และนำผลการประเมินในแต่ละด้านที่เกิดขึ้นเปรียบเทียบกับที่ออกแบบกำหนดไว้ ทั้งนี้เพื่อสรุปให้เห็นภาพรวมว่าโครงการ แผนงานหรือสิ่งแทรกแซงนั้น ๆ มีคุณภาพ คุณประโยชน์ มีความแม่นยำ และมีนัยสำคัญเพียงไร (รัตนะ บัวสนธิ์, 2556)

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนานิสิตให้มีทักษะในการเรียนรู้ มีความรอบรู้ มีคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยยึดหลักพัฒนาความรู้คู่คุณธรรม จึงได้กำหนดให้ทุกหลักสูตรระดับปริญญาตรีเรียนวิชาหมวดศึกษาทั่วไป โดยปัจจุบันเป็นหลักสูตรหมวดศึกษาทั่วไป (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2558) กำหนดให้เรียน 30 หน่วยกิต ประกอบด้วย 5 กลุ่มวิชา ได้แก่ กลุ่มวิชาภาษา (ภาษาอังกฤษ ภาษาไทย และภาษาอื่น ๆ) กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ กลุ่มวิทยาศาสตร์สุขภาพและนันทนาการ กลุ่มวิชาสหศาสตร์ รวมจำนวน 32 รายวิชา โดยอยู่ภายใต้การดูแลของสำนักศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยมหาสารคาม สำหรับการดำเนินการใช้หลักสูตรหมวดศึกษาทั่วไป ดำเนินการใช้หลักสูตรมาเป็นระยะเวลาเกือบ 5 ปีแล้ว จึงควรดำเนินการประเมินหลักสูตร ให้ทราบสภาพการใช้หลักสูตร จุดเด่น และจุดที่ควรพัฒนาของหลักสูตร อันนำไปสู่การปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับบริบท สภาพและความต้องการของสังคม

จากความสำคัญที่กล่าวมาข้างต้น จึงทำให้ผู้วิจัยได้ทำการประเมินหลักสูตรหมวดศึกษาทั่วไป (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2558) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โดยเลือกใช้การประเมินแบบ CIPP ซึ่งผลของการวิจัยจะเป็นประโยชน์ทำให้เห็นจุดเด่น จุดด้อย และสารสนเทศในการตัดสินใจหาทางเลือกที่ดีกว่าทั้งด้านการจัดการเรียนการสอน และแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้มีความทันสมัย สอดคล้องกับความต้องการของสังคม และประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อประเมินหลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไป ฉบับปรับปรุงปี พ.ศ. 2558 มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การประเมินหลักสูตรครั้งนี้ใช้รูปแบบการประเมินแบบ CIPP Model ของ Stufflebeam มี 4 ด้านดังนี้

1. บริบท (Context) มี 2 ด้าน ได้แก่ ด้านบริบทหลักสูตร และด้านเนื้อหาวิชาของหลักสูตร
2. ปัจจัยนำเข้า (Input) มี 3 ด้าน ได้แก่ ด้านปัจจัยการบริหารจัดการ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านปัจจัยการให้บริการ

3. กระบวนการ (Process) มี 3 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณลักษณะอาจารย์ผู้สอน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และด้านการวัดและประเมินผล

4. ด้านผลผลิต (Product) ยึดตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2552 มี 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านคุณธรรม จริยธรรม 2) ด้านความรู้ 3) ด้านทักษะทางปัญญา 4) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และ 5) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ อาจารย์ผู้สอนหมวดศึกษาทั่วไป จำนวน 417 คน อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร จำนวน 400 คน และนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 2-4 จำนวน 33,234 คน ซึ่งเป็นนิสิตที่ได้ลงทะเบียนเรียนมากกว่า 1 ปี มีประสบการณ์ในการเรียนหมวดศึกษาทั่วไป

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ อาจารย์ผู้สอนหมวดศึกษาทั่วไป จำนวน 156 คน อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร จำนวน 58 คน และนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 2-4 จำนวน 1,820 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มี 2 ประเภท ได้แก่ แบบประเมิน และแบบสัมภาษณ์ มีการสร้างดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และศึกษาวิธีการสร้างเครื่องมือประเมินหลักสูตร

2.2 กำหนดกรอบแนวคิดของการวิจัย แล้วดำเนินการสร้างแบบประเมินและแบบสัมภาษณ์ ตามกรอบการวิจัย และกำหนดกรอบโครงสร้างการประเมินหลักสูตร ดังตาราง 1

ตาราง 1 กรอบโครงสร้างการประเมินหลักสูตรหมวดศึกษาทั่วไป

แบบจำลอง (CIPP Model)	กลุ่มตัวอย่าง		
	อาจารย์ผู้สอนหมวดศึกษาทั่วไป	นิสิตระดับปริญญาตรี	อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร
ด้านบริบท (Context)	1. บริบทหลักสูตร 2. เนื้อหาวิชาของหลักสูตร	- เนื้อหาวิชาของหลักสูตร	-
ปัจจัยนำเข้า (Input)	1. ปัจจัยการบริหารจัดการ 2. สิ่งอำนวยความสะดวก 3. ปัจจัยการให้บริการ	1. สิ่งอำนวยความสะดวก 2. การให้บริการ	-
กระบวนการ (Process)	-	1. คุณลักษณะอาจารย์ผู้สอน 2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 3. การวัดและประเมินผล	-
ด้านผลผลิต (Product)	-	-	- คุณลักษณะของนิสิต

2.3 นำแบบประเมินและแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ความถูกต้องและเหมาะสมของข้อคำถาม

2.4 นำแบบประเมินหลักสูตรมาวิเคราะห์หาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ (IOC) แล้วคัดเลือกข้อที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ผลปรากฏว่า ข้อคำถามผ่านเกณฑ์ทุกข้อ โดยมีค่าตั้งแต่ 0.67 -1.00

2.5 นำแบบประเมินหลักสูตรไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มอาจารย์ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง 30 คน และนิสิตที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คน

2.6 นำข้อมูลที่ได้จากการทดลองใช้ มาหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยวิเคราะห์ด้วยสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม กำหนดเกณฑ์การคัดเลือกข้อคำถามที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลปรากฏว่า ข้อคำถามผ่านเกณฑ์ทุกข้อ โดยมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.53-0.90

2.7 คัดข้อคำถามตามจำนวนที่ต้องการจริง แล้ววิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach) ผลปรากฏว่า ด้านบริบท มีความเชื่อมั่น 0.91 ด้านปัจจัยนำเข้า มีความเชื่อมั่น 0.94 ด้านกระบวนการ มีความเชื่อมั่น 0.94 และด้านผลผลิต มีความเชื่อมั่น 0.98

2.8 ปรับปรุงและจัดพิมพ์แบบประเมินและแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้จริงต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการดังนี้

3.1 กลุ่มอาจารย์ผู้สอนหมวดศึกษาทั่วไป และนิสิตระดับปริญญาตรี ผู้วิจัยทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ให้สำนักศึกษาทั่วไปช่วยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบประเมินออนไลน์ ซึ่งสำนักศึกษาทั่วไปประกาศในเว็บไซต์ระบบลงทะเบียน ใช้เวลาเก็บรวบรวมข้อมูล 2 เดือน คือระหว่างวันที่ 7 พฤษภาคม - 6 กรกฎาคม 2562 และผู้วิจัยสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนหมวดศึกษาทั่วไป จำนวน 5 คน และนิสิต จำนวน 10 คน

3.2 กลุ่มอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร ผู้วิจัยทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ให้คณะต่าง ๆ ช่วยเก็บรวบรวมข้อมูลตามรายชื่ออาจารย์ที่ส่งไว้โดยให้ระยะเวลา 3 เดือน คือ เดือนพฤษภาคม - กรกฎาคม 2562

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลทั่วไป วิเคราะห์หาค่าความถี่ และร้อยละ ส่วนการประเมินหลักสูตรที่เป็นข้อมูลเชิงปริมาณ วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพ จากแบบประเมินที่เป็นปลายเปิด และข้อมูลจากการสัมภาษณ์ วิเคราะห์เชิงเนื้อหาแล้วบรรยายเป็นความเรียง

สำหรับการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ผู้วิจัยได้นำมาแปลความหมายดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553) ดังนี้

4.51-5.00	มากที่สุด
3.51-4.50	มาก
2.51-3.50	ปานกลาง
1.51-2.50	น้อย
1.00-1.50	น้อยที่สุด

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

1. ด้านบริบท (Context) ของหลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไป มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.83$) รวมทั้งด้านบริบทหลักสูตร ($\bar{X} = 3.79$) และด้านเนื้อหาวิชา ($\bar{X} = 3.87$) มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน ผลปรากฏดังตาราง 2

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการประเมินหลักสูตร ด้านบริบท (Context)

รายการประเมินหลักสูตรด้านบริบท	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
ด้านบริบทหลักสูตร	3.79	0.66	มาก
1. วัตถุประสงค์ของหลักสูตรมีความเหมาะสม	3.94	0.78	มาก
2. โครงสร้างหลักสูตรจัดได้อย่างเหมาะสม (เรียน 6 กลุ่มวิชา)	3.80	0.96	มาก
3. ความสอดคล้องของวัตถุประสงค์ของหลักสูตรกับรายวิชา	3.91	0.85	มาก
4. จำนวนหน่วยกิต ตลอดหลักสูตรมีความเหมาะสม (เรียนไม่น้อยกว่า 30 หน่วยกิต)	3.83	1.01	มาก
5. ความเพียงพอของจำนวนรายวิชาให้เลือกเรียน (37 รายวิชา)	3.47	0.95	ปานกลาง
6. รายวิชาที่เรียนมีประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต	3.75	0.92	มาก

รายการประเมินหลักสูตรด้านบริบท	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
ด้านเนื้อหาวิชาของหลักสูตร	3.87	0.67	มาก
1. ความสัมพันธ์ของเนื้อหาวิชากับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร	3.91	0.71	มาก
2. เนื้อหารายวิชาที่เรียนชัดเจนและไม่ซ้ำซ้อนกัน	3.79	0.78	มาก
3. เนื้อหาวิชาสอดคล้องกับสังคมปัจจุบัน	3.88	0.79	มาก
4. เนื้อหาวิชาส่งเสริมให้นิสิตนำไปใช้พัฒนาตนเองและสังคมได้	3.89	0.82	มาก
5. เนื้อหาที่เรียนส่งเสริมให้นิสิตมีโลกทัศน์ที่กว้างไกล	3.86	0.80	มาก
โดยรวม	3.83	0.65	มาก

ผลการประเมินเชิงคุณภาพ พบว่า

1.1 ด้านบริบทหลักสูตร 1) ความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนหมวดศึกษาทั่วไปต่อวัตถุประสงค์ของหลักสูตร โครงสร้างรายวิชา จำนวนหน่วยกิต (30 หน่วยกิต) จำนวนรายวิชา (37 รายวิชา) พบว่ามีทั้งเห็นด้วยและไม่เห็นด้วย โดยกลุ่มที่ไม่เห็นด้วยให้เหตุผลว่า ควรปรับลดหน่วยกิตลง เพราะทำให้หน่วยกิตของวิชาชีพ/วิชาเอกมีจำนวนน้อยลง และทำให้นิสิตได้รับความรู้ทางวิชาชีพไม่เต็มที่ ส่วนกลุ่มที่เห็นด้วย เพราะเป็นไปตามระเบียบหลักสูตร และหลักสูตรศึกษาทั่วไปช่วยพัฒนาทักษะนิสิตได้ตามมาตรฐานการเรียนรู้ 2) รายวิชาควรมีให้เลือกอย่างหลากหลาย 3) แต่ละรายวิชาควรเพิ่มเป็น 3 หน่วยกิต

1.2 ด้านเนื้อหาวิชาของหลักสูตร อาจารย์ผู้สอนหมวดศึกษาทั่วไปและนิสิตเห็นว่าควรปรับปรุงเนื้อหาทันสมัย ควรเน้นการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับนิสิต พัฒนาทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น และคุณธรรม จริยธรรม สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน และปรับปรุงเนื้อหาวิชาให้เหมาะสมกับธรรมชาติของรายวิชาแต่ละศาสตร์ เนื้อหาบางวิชาไม่ต้องลงรายละเอียดลึก บางวิชาที่เป็นเอกเลือกก็ควรเอาไว้เอกเลือกไม่ควรนำมาให้เรียน

2. ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ของหลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไป อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.78$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงเป็นอันดับแรก ได้แก่ ด้านปัจจัยการบริหารจัดการ ($\bar{X} = 3.75$) รองลงมาคือ ด้านปัจจัยการให้บริการ ($\bar{X} = 3.68$) และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ($\bar{X} = 3.56$) ผลปรากฏดังตาราง 3

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการประเมินหลักสูตร ด้านปัจจัยนำเข้า (Input)

รายการประเมินหลักสูตร ด้านปัจจัยนำเข้า	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
ด้านปัจจัยการบริหารจัดการ	3.75	0.61	มาก
1. ความเพียงพอของงบประมาณที่ให้การสนับสนุน	3.61	0.84	มาก
2. อาจารย์ผู้ประสานงานรายวิชาปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ	3.93	0.72	มาก
3. การจัดผู้สอนได้เหมาะสมกับรายวิชา	3.71	0.76	มาก
4. เกณฑ์/กระบวนการคัดเลือกอาจารย์ผู้สอนชัดเจนและเหมาะสม	3.69	0.85	มาก
5. รูปแบบ/วิธีการพัฒนาอาจารย์ผู้สอนมีความเหมาะสม	3.83	0.77	มาก
ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	3.56	0.71	มาก
1. ขนาดห้องเรียนมีความเหมาะสม	3.60	0.87	มาก
2. จำนวนห้องเรียนมีเพียงพอ	3.61	0.91	มาก
3. อุปกรณ์ สื่อทัศนศึกษา เช่น โปรเจคเตอร์ ไมโครโฟน พร้อมใช้งาน	3.51	0.93	มาก
4. เอกสาร/หนังสือ/ตำราประกอบการสอนสอดคล้องกับรายวิชาที่สอน	3.61	0.89	มาก
5. จำนวนคอมพิวเตอร์เพียงพอสำหรับให้บริการนิสิตและอาจารย์	3.48	0.95	ปานกลาง

รายการประเมินหลักสูตร ด้านปัจจัยนำเข้า	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
ด้านปัจจัยการให้บริการ	3.68	0.80	มาก
1. สำนักศึกษาทั่วไปสามารถให้บริการด้วยความสะดวกรวดเร็ว	3.64	0.89	มาก
2. เจ้าหน้าที่สามารถให้คำแนะนำได้อย่างชัดเจน	3.69	0.88	มาก
3. ติดต่อขอรับบริการได้หลากหลายช่องทาง	3.62	0.90	มาก
4. เว็บไซต์ของสำนักศึกษาทั่วไปเผยแพร่ข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน	3.70	0.90	มาก
5. เว็บไซต์ของสำนักศึกษาทั่วไปเผยแพร่ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียน	3.75	0.89	มาก
รวม	3.78	0.51	มาก

ผลการประเมินเชิงคุณภาพ พบว่า

2.1 ด้านปัจจัยการบริหารจัดการ 1) อาจารย์ผู้สอนหมวดศึกษาทั่วไปไม่มีความคิดเห็นว่าการจัดการอาจารย์ผู้สอนบางกลุ่มไม่เหมาะสม ดังนั้น หมวดศึกษาทั่วไปควรมีระบบการคัดเลือกอาจารย์ผู้สอน โดยคำนึงถึงการจบตรงสาขาโดยตรง ความเชี่ยวชาญที่สอดคล้องในรายวิชานั้น ๆ 2) การพัฒนาอาจารย์ ควรมีการจัดอบรมอย่างน้อย ปีละครั้ง โดยเฉพาะอาจารย์ที่มีประสบการณ์น้อย ๆ และควรพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลให้กับอาจารย์ และ 3) ด้านงบประมาณที่ให้นิสิตทำกิจกรรมอยากให้ดำเนินการจัดสรรมาที่คณะให้เร็วขึ้นเพื่อจะได้เบิกให้นิสิตทำกิจกรรมได้ทันเวลา

2.2 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก 1) ควรจัดห้องเรียนละไม่เกิน 100 คน 2) สถานที่และอุปกรณ์การสอน ควรมีการจัดเตรียมสถานที่และอุปกรณ์สอนให้พร้อม ต่อการเรียนการสอนอยู่เสมอ ควรมีการจัดซ่อมบำรุงอุปกรณ์ต่าง ๆ ในห้องเรียน รวมทั้งสถานที่ฝึกปฏิบัติภาคสนาม 3) ควรตรวจสอบอุปกรณ์และเครื่องอำนวยความสะดวกให้มีความพร้อมในการใช้งานอยู่เสมอ 4) ห้องเรียนควรจัดบรรยากาศให้น่าเรียน ควรปรับปรุงเก้าอี้/ที่นั่งเรียน 5) ควรปรับปรุงลิฟต์ให้สามารถใช้งานได้ 6) ควรพัฒนาระบบ wifi ให้บริการอย่างทั่วถึง และห้องน้ำควรมีความสะอาด

2.3 ด้านปัจจัยการให้บริการ อาจารย์ผู้สอนหมวดศึกษาทั่วไปและนิสิต มีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะว่า 1) เจ้าหน้าที่ให้บริการดี มีความเหมาะสม มีการอำนวยความสะดวกอย่างทั่วถึง แต่มีการวางกฎระเบียบมากเกินไป จึงเป็นการสร้างข้อจำกัดในการใช้บริการ 2) สถานที่ฝึกปฏิบัติภาคสนามควรทำระบบรวบรวมสารสนเทศป้องกันความซับซ้อนทั้งพื้นที่ 3) ระบบการลงทะเบียนเรียนมักจะล่มในช่วงเวลาที่เปิดให้ลงทะเบียนเรียน 4) ควรขยายที่นั่ง เพิ่มจำนวนกลุ่ม เพื่อรองรับจำนวนนิสิตที่ต้องการลงทะเบียนเรียน 5) การจัดตารางเรียนรายวิชาศึกษาทั่วไป ควรวางระบบใหม่ เพื่อไม่ให้มีปัญหาเรื่องที่นั่งเรียนไม่เพียงพอ รายวิชาเรียนที่ชนกัน 6) ไม่ควรจัดตารางสอบติดกัน 7) ควรมีการปรับปรุงเรื่อง “เว็บการจัดการขยะ” โดย 7.1) ควรมีคู่มือการใช้งาน 7.2) กำหนดระยะเวลาการรอให้ชัดเจน 7.3) ปรับรูปแบบการกรอกรายการขยะโดยเป็นลักษณะตารางที่แสดงในหน้าเดียว เป็นต้น 7.4) กำหนดลักษณะการส่งภาพให้ชัดเจน เช่น ถ่ายให้เห็นปริมาณขยะทั้งหมด หรือที่ละประเภท เป็นต้น และให้สามารถอัปโหลดภาพได้พร้อมกันครั้งเดียวได้หลายภาพ

3. ด้านกระบวนการ (Process) ของหลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไป อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.88$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงเป็นอันดับแรก ได้แก่ ด้านคุณลักษณะอาจารย์ผู้สอน ($\bar{X} = 4.01$) รองลงมาคือ ด้านการวัดและประเมินผล ($\bar{X} = 3.85$) และด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.78$) ตามลำดับ ผลปรากฏดังตาราง 4

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการประเมินหลักสูตร ด้านกระบวนการ (Process)

รายการประเมินหลักสูตร ด้านกระบวนการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
ด้านคุณลักษณะอาจารย์ผู้สอน	4.01	0.64	มาก
1. อาจารย์ผู้สอนสามารถถ่ายทอดความรู้/ประสบการณ์ได้ดี	3.97	0.72	มาก
2. อาจารย์ผู้สอนมีความรู้ความสามารถในวิชาที่สอน	4.07	0.70	มาก
3. อาจารย์ผู้สอนมีความรับผิดชอบ	4.02	0.73	มาก
4. อาจารย์ผู้สอนมีความเป็นกันเองกับนิสิต	3.92	0.77	มาก
5. อาจารย์มีบุคลิกภาพที่น่าเชื่อถือ	4.07	0.71	มาก
ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	3.78	0.73	มาก
1. นิสิตมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	3.79	0.80	มาก
2. มีรูปแบบการสอน/จัดกิจกรรมที่หลากหลาย	3.72	0.82	มาก
3. จัดกิจกรรมได้สอดคล้องกับเนื้อหาวิชา	3.79	0.80	มาก
4. ออกแบบกิจกรรมให้สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน	3.75	0.85	มาก
5. สอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม/แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงในเนื้อหาวิชา	3.85	0.82	มาก
ด้านการวัดและประเมินผล	3.85	0.70	มาก
1. ใช้วิธีการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้หลายรูปแบบ	3.77	0.78	มาก
2. ประเมินผลการเรียนรู้ด้วยความยุติธรรม	3.86	0.78	มาก
3. เกณฑ์การตัดสินผลการเรียนมีความเหมาะสม	3.86	0.78	มาก
4. แจ้งเกณฑ์การตัดสินผลการเรียนในแต่ละรายวิชาอย่างชัดเจน	3.90	0.85	มาก
5. ข้อสอบครอบคลุมเนื้อหาวิชาที่เรียน	3.84	0.82	มาก
รวม	3.88	0.69	มาก

ผลประเมินเชิงคุณภาพ พบว่า

3.1 ด้านคุณลักษณะอาจารย์ผู้สอน สรุปได้ว่า 1) การแจ้งจัดการเรียนการสอน นิสิตเสนอแนะให้อาจารย์แจ้งผ่านหน้าเว็บไซต์มหาวิทยาลัย 2) การแจ้งคะแนนในรายวิชาศึกษาทั่วไป นิสิตเสนอแนะให้อาจารย์ลงคะแนนครบทั้ง 100% 3) อาจารย์ผู้สอน แต่ละรายวิชา ควรมี 1 ท่าน ต่อ 1 รายวิชา 4) อาจารย์ควรปล่อยให้ตรงเวลา และ 5) อาจารย์ควรใช้วาจาสุภาพ ควบคุมอารมณ์ และตอบคำถามนิสิตด้วยความเต็มใจ

3.2 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สรุปได้ว่า 1) รายวิชาหมวดศึกษาทั่วไปควรปรับปรุงให้ทันสมัย เน้นการฝึกปฏิบัติที่สามารถนำไปใช้ได้จริง จำนวนนิสิตในแต่ละห้องไม่ให้เยอะเกินไป 2) เนื้อหาในเอกสารประกอบการสอนควรเป็นปัจจุบัน มีความถูกต้อง เรียบเรียงอย่างเป็นระบบ และหนังสือเรียนควรสามารถให้โหลดได้ ไม่บังคับให้ซื้อ 3) สื่อการเรียนการสอนควรมีความทันสมัย 4) การแต่งกายของนิสิตควรให้ทุกคนแต่งชุดนิสิตมาเรียน 5) ควรลดการมอบหมายงานกลุ่มนอกห้องเรียน งานกลุ่มควรให้ปฏิบัติกิจกรรมให้เสร็จในห้องเรียน เนื่องจากเวลาของแต่ละคณะไม่ตรงกัน บางวิชาแค่ 2 หน่วยกิต แต่ต้องทำภาระงาน/กิจกรรมเยอะมาก เหมือนกับวิชา 3 หน่วยกิต รูปแบบการสอน การจัดการเรียนการสอนควรเน้นการปฏิบัติมากกว่าทฤษฎี เปิดโอกาสให้นิสิตได้มีส่วนร่วมในชั้นเรียน ให้นิสิตสามารถแสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนความรู้กับอาจารย์ อาจารย์ควรสอนให้ตรงกับเนื้อหา/หนังสือที่ใช้สอน ควรมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับนิสิต และควรให้สไลด์หรือหนังสือก่อนจัดการเรียนการสอน

3.3) ด้านการวัดและประเมินผล สรุปได้ว่า 1) นิสิตควรปรับเรื่องเกณฑ์การให้คะแนน ควรให้มีคะแนนเก็บมากกว่าคะแนนสอบ 2) การสอบ ไม่ควรออกข้อสอบยากเกินไป ควรออกข้อสอบให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ การสอบควรเปิดโอกาสให้สอบย้อนหลังได้ทุกกรณีและสถานที่จัดสอบ ควรจัดให้อยู่ในชั้นที่

ไม่สูงเกินไป ควรจัดสอบให้เหมาะสมทั้งเวลาและสถานที่ 3) ควรประกาศคะแนนสอบและผลการเรียนให้เร็วขึ้น และควรแจ้งคะแนนในระบบให้ครบ 100%

4. ด้านผลผลิต (Product) อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะของนิสิตที่เรียนหมวดศึกษาทั่วไปตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.64$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยจากสูงไปต่ำ ได้แก่ ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ($\bar{X} = 3.76$) รองลงมาคือ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ($\bar{X} = 3.74$) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ($\bar{X} = 3.66$) ด้านทักษะทางปัญญา ($\bar{X} = 3.56$) และด้านความรู้ ($\bar{X} = 3.53$) ตามลำดับ ผลปรากฏดังตาราง 5

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะของนิสิตที่เรียนหมวดศึกษาทั่วไปตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ด้านคุณธรรม จริยธรรม	3.74	0.67	มาก
2. ด้านความรู้	3.53	0.62	มาก
3. ด้านทักษะทางปัญญา	3.56	0.66	มาก
4. ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ	3.76	0.59	มาก
5. ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	3.66	0.56	มาก
รวม	3.64	0.54	มาก

สรุปและอภิปรายผล

1. ผลการประเมินบริบท (Context) ของหลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไป ฉบับปรับปรุงปี พ.ศ. 2558 มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พบว่า อาจารย์และนิสิตมีความคิดเห็นต่อบริบท อยู่ในระดับมาก แต่เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพยังพบว่ามีบางกลุ่มที่ยังต้องการปรับให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น จึงขออภิปรายแยกทีละด้านดังนี้

1.1 ด้านบริบทหลักสูตร อาจารย์และนิสิตมีความคิดเห็นต่อหลักสูตรว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก 5 ข้อ และอยู่ในระดับปานกลาง 1 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ วัตถุประสงค์ของหลักสูตรมีความเหมาะสม รองลงมาคือ ความสอดคล้องของวัตถุประสงค์ของหลักสูตรกับรายวิชา และจำนวนหน่วยกิต ตลอดหลักสูตรมีความเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลเชิงคุณภาพที่อาจารย์และนิสิตเห็นว่า บริบทหลักสูตรมีความเหมาะสมเพราะเป็นไปตามระเบียบหลักสูตร อีกทั้งหลักสูตรยังช่วยพัฒนาทักษะนิสิตได้ตามมาตรฐานการเรียนรู้ ช่วยให้เพิ่มความรู้พื้นฐานสำหรับนิสิตในการเรียนวิชาเฉพาะสาขาต่อไป ช่วยทำให้นิสิตรอบรู้และเข้าใจสังคม สามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ช่วยเสริมคุณลักษณะความเป็นมนุษย์ ช่วยให้นิสิตมีทักษะด้านต่าง ๆ เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้นั้นแสดงให้เห็นว่า หลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไป ฉบับปรับปรุงปี พ.ศ. 2558 ได้จัดการศึกษาให้สอดคล้องตามปรัชญาหรือเป้าหมายที่กำหนดไว้ว่า “ส่งเสริมการสร้างบัณฑิตที่รู้จักตนเอง เข้าใจผู้อื่น และสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข” สำนักศึกษาทั่วไป (2558) และสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 6 การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ผลการวิจัยครั้งนี้ยังพบว่า ยังมีกลุ่มอาจารย์และนิสิตที่ไม่เห็นด้วยเกี่ยวกับจำนวนหน่วยกิตว่าควรปรับลดหน่วยกิตลง เช่น จากจำนวน 30 หน่วยกิต ควรปรับลดเหลือ 20-25 หน่วยกิต เป็นต้น ทั้งนี้เนื่องจากเมื่อนำไปจัดทำหลักสูตร

ทำให้บางหลักสูตรต้องมีหน่วยกิตเพิ่มขึ้นมากกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำ และบางหลักสูตรไม่ต้องการให้หน่วยกิตเพิ่มก็ปรับลดรายวิชาชีว/วิชาเอกให้น้อยลง แต่การจัดหลักสูตรศึกษาทั่วไป ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2558 มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ได้ปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรีที่กำหนดหน่วยกิตวิชาศึกษาทั่วไปให้มีจำนวนรวมไม่น้อยกว่า 30 หน่วยกิต ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2558 (2558) ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุวรรณิ์ สิมะกรพันธ์ และคณะ (2559) ที่พบว่า ผลการประเมินจุดประสงค์ทั่วไปของหลักสูตรหมวดศึกษาทั่วไปไม่สอดคล้องและครอบคลุมตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2548 ของกระทรวงศึกษาธิการ และโครงสร้างของหลักสูตรที่กำหนดไว้ 30 หน่วยกิต มีความสอดคล้องและเหมาะสมตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2548 ของกระทรวงศึกษาธิการ แต่มีข้อสังเกตเพิ่มเติมจากผลการประเมินของกลุ่มผู้ประสานงานรายวิชาว่า ควรเพิ่มจำนวนหน่วยกิตที่กำหนดให้เรียนในกลุ่มวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์เป็น 9 หน่วยกิต เท่ากับจำนวนหน่วยกิตที่กำหนดไว้ในกลุ่มวิชาภาษาและการสื่อสาร และกลุ่มวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ และเนื้อหาบางรายวิชามีความซ้ำซ้อน เช่น วิชาความจริงของชีวิตกับวิชาทักษะชีวิต วิชาสังคมไทยกับความเป็นพลวัตกับวิชาการเมืองการปกครองไทย วิชาพฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาตนกับวิชาบุคลิกภาพและภาวะผู้นำ รายวิชาในกลุ่มวิชาสังคมศาสตร์มีจำนวนมากเกินไป ทั้งหมด 11 รายวิชา ทำให้ซ้ำซ้อนกัน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กันต์ฤทัย คลังพล และคณะ (2561) ที่พบว่า วัตถุประสงค์ของหลักสูตรการศึกษาทั่วไป มีความเหมาะสม ส่วนโครงสร้างหลักสูตรการศึกษาทั่วไป เรื่อง จำนวนหน่วยกิตในแต่ละวิชา ยังไม่เหมาะสม โดยมีข้อเสนอแนะ ให้ปรับจำนวนหน่วยกิต ให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่แยกออก

1.2 ด้านเนื้อหาวิชาของหลักสูตร เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ความสัมพันธ์ของเนื้อหาวิชากับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร รองลงมา คือ เนื้อหาวิชาส่งเสริมให้สนใจใฝ่รู้ไปใช้พัฒนาตนเองและสังคมได้ และเนื้อหาวิชาสอดคล้องกับสังคมปัจจุบัน นั้นแสดงให้เห็นว่าหมวดศึกษาทั่วไป เนื้อหาวิชาที่เปิดสอนในหมวดศึกษาทั่วไปไม่มีความเหมาะสมสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรหมวดศึกษาทั่วไปที่กำหนดไว้ ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของพัชรา บุญมานำ และสมควร ทรัพย์บำรุง (2554) ที่พบว่า ด้านบริบท อาจารย์และนักศึกษามีความเห็นว่าเนื้อหาของหลักสูตรมีความเหมาะสมในระดับมาก ในการวิจัยครั้งนี้ยังมีข้อเสนอแนะคือควรปรับปรุงเนื้อหาให้ทันสมัยสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง และมีความสอดคล้องกับศาสตร์ที่เรียน และเนื้อหาบางวิชาไม่ต้องลงรายละเอียดลึก เช่น เนื้อหาหมวดวิทยาศาสตร์สอนลึกเกินไป ไม่สามารถนำมาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน เป็นต้น และบางวิชาที่เป็นเอกเลือกก็ควรเอาไว้เอกเลือกไม่ต้องดึงลงมา เพราะยากเกินไป ดังนั้น หมวดศึกษาทั่วไปควรพิจารณาเนื้อหาวิชากลุ่มวิทยาศาสตร์และวิชาอื่น ให้เป็นไปตามแนวทางการบริหารเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรอุดมศึกษาที่กำหนดให้การจัดการเรียนการสอนควรจัดให้มีเนื้อหาวิชาที่เบ็ดเสร็จในรายวิชาเดียวไม่ควรมีรายวิชาต่อเนื่องหรือรายวิชาขั้นสูงอีก และไม่ควรนำรายวิชาเบื้องต้นหรือรายวิชาพื้นฐานของวิชาเฉพาะมาจัดเป็นวิชาศึกษาทั่วไป (ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง แนวทางการบริหารเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2558, 2558)

2. ผลประเมินปัจจัยนำเข้า (Input) ของหลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไป ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2558 มีองค์ประกอบ 3 ด้าน โดยภาพรวมแต่ละด้าน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ขออภิปรายแยกทีละด้านดังนี้

2.1 ด้านปัจจัยการบริหารจัดการ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากการบริหารจัดการหมวดศึกษาทั่วไปมีสำนักศึกษาทั่วไปเป็นหน่วยงานดูแลรับผิดชอบ โดยมีพันธกิจดังนี้ 1) พัฒนาหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอนรายวิชาศึกษาทั่วไปแบบบูรณาการ เพื่อส่งเสริมการสร้างบัณฑิตให้เป็นที่ยังชีพของ

สังคมและชุมชน 2) พัฒนาอาจารย์ด้านการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ และพัฒนาบุคลากรสำนักศึกษาทั่วไปให้มีสมรรถนะตามสายงานอย่างต่อเนื่อง 3) ส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอน และการบริหารจัดการหมวดวิชาศึกษาทั่วไป 4) พัฒนาระบบบริหารจัดการการจัดการเรียนการสอนหมวดวิชาศึกษาทั่วไปให้มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาล 5) พัฒนาระบบสารสนเทศสนับสนุนการปฏิบัติงานตามภารกิจของสำนักศึกษาทั่วไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีโครงสร้างการบริหารงานและคณะกรรมการดูแลรับผิดชอบ 3 กลุ่มงาน ได้แก่ กลุ่มงานวิชาการและประเมินผล กลุ่มงานบริหารและยุทธศาสตร์ และกลุ่มงานสารสนเทศ สำนักศึกษาทั่วไป (2562) จึงทำให้การบริหารจัดการของหมวดศึกษาทั่วไป เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ อาจารย์จึงเห็นว่ามีเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ผลการวิจัยครั้งนี้ไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิไลวรรณ วิภาจักษณกุล (2551) ที่พบว่า ปัญหาที่พบในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มวิชาศึกษาทั่วไปด้านปัจจัย ได้แก่ ขาดหน่วยงานประสานงานวิชาการศึกษาทั่วไป การบริหารงบประมาณ ขาดการพัฒนาหลักสูตรร่วมกัน และไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุวรรณิ์ สิมะกรพันธ์ และคณะ (2559) ที่พบว่า ด้านการประสานงานมหาวิทยาลัยไม่มีคณะกรรมการบริหารหลักสูตรหมวดศึกษาทั่วไป ทำให้ไม่มีอำนาจในการพิจารณาหรือตัดสินใจในการแก้ไขปัญหที่อาจเกิดขึ้น ทำให้ขาดการประสานงาน เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีคุณภาพ รวมทั้งขาดผู้รับผิดชอบในการดำเนินการด้านการบริหารหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตรอีกด้วย

2.2 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก 4 ข้อ และระดับปานกลาง 1 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยจากสูง 3 ข้อแรก ได้แก่ จำนวนห้องเรียนมีเพียงพอ เอกสาร/หนังสือ/ตำรามีเพียงพอ รองลงมาคือ ขนาดห้องเรียนมีความเหมาะสม และอุปกรณ์ สื่อทัศนศึกษา เช่น โปรเจคเตอร์ ไมโครโฟนพร้อมใช้งาน สอดคล้องกับผลการวิจัยของพัชรา บุญมาน้ำ และสมควร ทรัพย์บำรุง (2554) ที่พบว่า อาจารย์และนักศึกษามีความเห็นว่าการเรียนการสอน ตำรา อาคาร และสถานที่มีความเหมาะสมในระดับมาก นอกจากนี้ผลการวิจัยครั้งนี้ยังมีข้อเสนอแนะคือ ควรจัดห้องเรียนละไม่เกิน 100 คน สถานที่ สื่อการสอน และสิ่งอำนวยความสะดวกในห้องเรียนที่ไม่พร้อมใช้งาน ควรปรับปรุง จัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนมีบรรยากาศที่น่าเรียน ปรับปรุงลิฟต์ให้สามารถใช้งานได้ ห้องน้ำควรมีความสะอาด และระบบ wifi ควรให้ทั่วถึง ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของสุกัญญา เสมอเชื้อ (2558) ที่ผลการวิจัยได้ให้ข้อเสนอแนะว่าควรจัดให้มีผู้เรียนน้อยกว่าหรือเท่ากับ 50 คน ต่อ 1 กลุ่มเรียน ต่อห้องเรียน และด้านสภาพแวดล้อม มหาวิทยาลัยควรจัดห้องเรียนให้มีความเหมาะสมกับสัดส่วน ของจำนวนนิสิต จัดโต๊ะเก้าอี้ให้เพียงพอต่อจำนวนนิสิต และปรับปรุงห้องเรียนให้มีเครื่องปรับอากาศทุกห้อง และเปลี่ยนอุปกรณ์ในห้องเรียนที่ยังเป็นรุ่นเก่าให้เป็นรุ่นใหม่ มีความทันสมัย และใช้งานได้ง่าย และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุวรรณิ์ สิมะกรพันธ์ และคณะ (2559) ที่พบว่า ผลการประเมินทรัพยากรในการดำเนินการใช้หลักสูตรยังขาดความสมบูรณ์และความพร้อมในการให้บริการ ด้านความพร้อมของสภาพห้องเรียนและอุปกรณ์การเรียนการสอนภายในห้องเรียน เช่น ห้องเรียนมีแสงแดดส่องสะท้อนในห้องเรียนมากทำให้มองเห็นกระดานไม่เห็นเครื่องปรับอากาศบางห้องเรียนใช้การไม่ได้ และจำนวนเก้าอี้ในบางห้องเรียนมีไม่เพียงพอกับจำนวนนักศึกษา สภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียน เช่น ลิฟต์ไม่พร้อมใช้งาน ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์มีซอฟต์แวร์คอมพิวเตอร์ไม่ทันสมัย และสอดคล้องกับผลการวิจัยของปองทิพย์ เทพอารีย์ (2561) ที่ผลการวิจัยพบว่า การบรรยายในห้องเรียนขนาดใหญ่ อัตราส่วนระหว่างผู้สอนและผู้เรียนยังไม่สมดุล คือ ผู้สอน 1 คน : ผู้เรียน 100 คน

2.3 ด้านปัจจัยการให้บริการ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยจากสูง 3 ข้อแรก ได้แก่ เว็บไซต์ของสำนักศึกษาทั่วไปเผยแพร่ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียน รองลงมาคือ เว็บไซต์ของสำนักศึกษาทั่วไปเผยแพร่ข้อมูลที่ปัจจุบัน และ

เจ้าหน้าที่สามารถให้คำแนะนำได้อย่างชัดเจน ตามลำดับ ทั้งนี้เนื่องจากหมวดศึกษาทั่วไปมีสำนักศึกษาทั่วไปที่เป็นหน่วยงานกลาง ซึ่งทำหน้าที่ดูแลทั้งเรื่องหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน การพัฒนาระบบการบริหารจัดการการเรียนการสอน และพัฒนาระบบสารสนเทศ มีเว็บไซต์ที่เผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร มีการแบ่งกลุ่มงานและผู้รับผิดชอบไว้ให้บริการอาจารย์และนิสิต 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มงานวิชาการและประเมินผล กลุ่มงานบริหารและยุทธศาสตร์ และกลุ่มงานสารสนเทศ สำนักศึกษาทั่วไป (2562) การมีหน่วยประสานกลางบริการจึงทำให้อาจารย์หมวดศึกษาทั่วไปและนิสิตมีความพึงพอใจต่อการให้บริการอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้ศึกษาความคิดเห็นจากอาจารย์และนิสิตคือ เจ้าหน้าที่ให้บริการดี มีการอำนวยความสะดวก แต่อาจารย์และนิสิตยังได้ให้ข้อเสนอแนะว่า ควรปรับปรุงระบบการลงทะเบียน เพิ่มจำนวนกลุ่มในการลงทะเบียนเรียนเพื่อรองรับจำนวนที่ต้องการเรียน และตารางเรียนจะได้ไม่ชนกัน และควรมีการปรับปรุงเว็บไซต์การจัดการขยะ ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ กองแผนงาน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม (2560) ที่ศึกษาความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ปีการศึกษา 2559 โดยพบว่า นิสิตมีความพึงพอใจต่อการให้บริการของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม โดยรวมแต่ละด้าน อยู่ในระดับมาก

3. ผลประเมินด้านกระบวนการ ของหลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไป ฉบับปรับปรุง ปี พ.ศ. 2558 มี 3 ด้าน โดยภาพรวมและรายด้าน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก จึงขออภิปรายแยกทีละด้านดังนี้

3.1 ด้านคุณลักษณะอาจารย์ผู้สอน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากทั้งโดยรวมและรายข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยจากสูง 3 ข้อแรก ได้แก่ อาจารย์ผู้สอนมีความรู้ความสามารถในวิชาที่สอน และอาจารย์มีบุคลิกภาพที่น่าเชื่อถือ รองลงมาคือ อาจารย์ผู้สอนมีความรับผิดชอบ และอาจารย์ผู้สอนสามารถถ่ายทอดความรู้/ประสบการณ์ได้ดี ผลการวิจัยอยู่ในระดับเหมาะสมมาก เนื่องจากอาจารย์ที่จะสอนหมวดศึกษาทั่วไปได้มีการคัดกรองก่อนโดยต้องมีคุณสมบัติตาม ประกาศมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เรื่อง คุณสมบัติและหน้าที่ของอาจารย์ผู้สอนและผู้ประสานงานรายวิชาศึกษา หมวดศึกษาทั่วไป พ.ศ. 2559 จึงทำให้อาจารย์ที่สอนหมวดศึกษาทั่วไปมีความรู้ความสามารถและมีศักยภาพในการจัดการเรียนรู้ ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ พัชรา บุญมาน่า และสมควร ทรัพย์บำรุง (2554) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประเมินหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ แล้วพบว่า อาจารย์ผู้สอนมีคุณลักษณะ/ความสามารถเหมาะสมในระดับมาก และผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของกันตฤทัย คลังพล และคณะ (2561) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประเมินผลหลักสูตรการศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์จังหวัดปทุมธานี แล้วพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าอาจารย์มีความรับผิดชอบในการสอน รองลงมาคือ อาจารย์มีความเชี่ยวชาญในการแนะนำการทำโครงการ (Project Approach) อย่างมีระบบ และอาจารย์เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการผลิตและใช้สื่อ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

3.2 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ทั้งโดยรวมและรายข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยจากสูง 3 ข้อแรก ได้แก่ สอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม/แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงในเนื้อหาวิชา รองลงมาคือ นิสิตมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และจัดกิจกรรมได้สอดคล้องกับเนื้อหาวิชา และออกแบบกิจกรรมให้สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของกันตฤทัย คลังพล และคณะ (2561) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประเมินผลหลักสูตรการศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์จังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาประเมินผลด้านกระบวนการของหลักสูตร เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากทั้งภาพรวมและรายข้อทุกข้อ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปองทิพย์ เทพอารีย์ (2561) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประเมินหลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พบว่า ความคิดเห็นของด้านมิติด้านการจัดการเรียนการสอน โดยเฉลี่ยอยู่ใน

ระดับมากที่สุด ผลจากการสนทนากลุ่ม ในประเด็นมิติด้านการจัดการเรียนการสอน พบว่า ผู้แทนจากมหาวิทยาลัยที่เข้าร่วมสนทนา ส่วนใหญ่จัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning แต่บางรายวิชาใช้การจัดการกิจกรรมเป็นหลัก โดยบรรยายในห้องเรียนขนาดใหญ่ ส่วนความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากนิสิต สรุปได้ว่า รายวิชาหมวดศึกษาทั่วไปควรมีเทคนิคการสอน/รูปแบบการสอน/จัดกิจกรรมที่หลากหลาย เน้นให้ปฏิบัติกิจกรรม เน้นให้นิสิตมีจิตอาสา เอกสารประกอบการสอน/หนังสือเรียนควรปรับปรุงให้เป็นปัจจุบัน เรียบเรียงอย่างเป็นระบบมีความถูกต้อง ควรเผยแพร่ออนไลน์ให้สามารถโหลดอ่านได้ตลอดเวลา การมอบหมายงานควรลดงานกลุ่มนอกห้องเรียน สอดคล้องแนวคิดของ Mary (2006) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้หมวดศึกษาทั่วไป ควรออกแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การใช้วิธีการสอนแบบบรรยาย การมอบหมายงานให้อ่านและสอบให้ผ่านวัตถุประสงค์ อาจไม่เหมาะสมหรือสนับสนุนกับการเรียนรู้เชิงลึก (Aspects of deeper learning) ผู้สอนจึงต้องปรับเปลี่ยนการสอนเพื่อสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุวรรณิ สิมะกรพันธ์ และคณะ (2559) ได้ทำการประเมินหลักสูตรหมวดศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี พบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของหลักสูตรยังไม่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียนได้อย่างสมบูรณ์ โดยการจัดการเรียนการสอนควรเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและควรเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้เลือกรายวิชาที่ตนเองสนใจ โดยกำหนดว่าในแต่ละภาคการศึกษา นักศึกษาสามารถเลือกรายวิชาได้บ้างในแต่ละหมวดที่กำหนด จะช่วยแก้ปัญหาการเรียนที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการ และช่วยให้ นักศึกษามีความสุขในการเรียนมากยิ่งขึ้น

3.3 ด้านการวัดและประเมินผล มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากทั้งโดยรวมและรายข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยจากสูง 3 ข้อแรก ได้แก่ แจ้งเกณฑ์การตัดสินผลการเรียนในแต่ละรายวิชาอย่างชัดเจน รองลงมา คือ ประเมินผลการเรียนด้วยความยุติธรรม และเกณฑ์การตัดสินผลการเรียนมีความเหมาะสม และ ข้อสอบครอบคลุมเนื้อหาวิชาที่เรียน ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ พัทธรา บุญมานำ และสมควร พรพิชัยบำรุง (2554) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประเมินหลักสูตรวิชาชีพศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พบว่า ด้านกระบวนการ อาจารย์และนักศึกษามีความเห็นว่าการจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล และการบริหารหลักสูตรมีความเหมาะสมในระดับมาก และสอดคล้องกับ สุวรรณิ สิมะกรพันธ์ และคณะ (2559) ที่พบว่าการวัดและประเมินผลการเรียนมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับหลักสูตร แต่มีบางรายวิชาดำเนินการวัดผลและประเมินผลไม่เป็นในแนวทางเดียวกัน จึงควรกำหนดให้มีเครื่องมือที่ใช้ในการวัดและประเมินผลที่มีคุณภาพ มีการจัดทำข้อสอบกลางทั้งการสอบกลางภาคเรียน และปลายภาคเรียน ควรกำหนดให้ทุกรายวิชามีการแจ้งเกณฑ์การให้คะแนนเพราะบางรายวิชาไม่มีการแจ้งเกณฑ์การให้คะแนน และควรตั้งคณะกรรมการออกข้อสอบรวมทั้งการประเมินผลที่เป็นแบบเดียวกัน

4. ด้านผลผลิต (Product) คุณลักษณะของนิสิตที่เรียนหมวดศึกษาทั่วไป ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ อาจารย์มีความคิดเห็นว่ายู่ในระดับมาก นั้นแสดงให้เห็นว่าหมวดศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ได้จัดการเรียนรู้ที่ให้นิสิตมีคุณลักษณะที่สอดคล้องและครอบคลุมผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากรายวิชาศึกษาทั่วไปเป็นการเรียนกลุ่มใหญ่ นิสิตเรียนคละสาขา/คณะ ทำให้นิสิตได้มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ซึ่งจะทำให้เกิดการเรียนรู้และมีพัฒนาในทุก ๆ ด้าน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Piaget (1969) ที่อธิบายไว้ว่า พัฒนาการเกี่ยวกับความคิด ความเข้าใจของบุคคลนั้น เกิดจากการที่บุคคลพยายามจะปรับตัวให้อยู่ในสภาวะสมดุลเมื่อมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม และการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทำให้เกิดการพัฒนาทางเขาวนปัญญา นอกจากนี้ การเรียนหมวดศึกษาทั่วไปเป็นรายวิชาที่ช่วยเสริมสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีความรอบรู้ รู้กว้าง เข้าใจ และเห็นคุณค่าของตนเอง ผู้อื่น สังคม ศิลปวัฒนธรรม

และธรรมชาติ ใส่ใจต่อความเปลี่ยนแปลงของสรรพสิ่ง พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ดำเนินชีวิตอย่างมีคุณธรรม พร้อมให้ความช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ และเป็นพลเมืองที่มีคุณค่าของสังคมไทยและสังคมโลก สอดคล้องกับอรรถยุกฤษ (2558) ที่กล่าวว่า การจัดให้มีการเรียนการสอนรายวิชาศึกษาทั่วไป เป็นความพยายามจัดทำให้เป็นระบบและเป็นหมวดหมู่เพื่อให้คนจำนวนมากสามารถเรียนรู้ร่วมกันได้ โดยการจัดกลุ่มวิชาศึกษาทั่วไป ประกอบด้วย (1) รายวิชาที่ช่วยสร้างความรู้ความสามารถในการสื่อสาร (รายวิชา ด้านภาษา ทั้งภาษาแม่ และภาษาต่างประเทศ) (2) กลุ่มรายวิชาช่วยสร้างความรู้ความสามารถในการวิเคราะห์และสังเคราะห์สิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นรอบตัวเราทั้งในเรื่องการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมและ ระบบนิเวศหรือสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เห็นถึงความซับซ้อนและความเชื่อมโยงของสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างชัดเจน ไม่ตกเป็นเหยื่อของข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ซึ่งส่งผ่านมาที่เราตามช่องทางต่าง ๆ มากมาย ทั้งหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์และอินเทอร์เน็ต เป็นต้น (รายวิชา ด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์) (3) กลุ่มรายวิชาที่ช่วยให้เกิดความรู้ความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบ คิดอย่างมีเหตุมีผล มีการมองโลกตามสภาพของข้อมูลที่เป็นจริง มิใช่เชื่อข่าวลือ หรือ เชื่องมงายในเรื่องไสยศาสตร์ (รายวิชาด้านวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์) (4) กลุ่มรายวิชาที่ช่วยให้เกิดสัมมาทัศนะ เกิดค่านิยมที่พึงประสงค์ เกิด จริยธรรมที่ดี (กลุ่มรายวิชาปรัชญา คุณธรรมและจริยธรรม) ดังนั้น จึงทำให้นิสิตที่เรียนหมวดศึกษาทั่วไป มีคุณลักษณะตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ อาจารย์มีความคิดเห็นว่ายู่ในระดับมาก ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของ กองแผนงาน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม (2561) พบว่า บัณฑิตระดับปริญญาตรีทุกคณะมีคุณลักษณะตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ทั้งโดยรวมและแต่ละด้าน อยู่ในระดับมากถึงระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อพันธ์ พูลพทุธา และคณะ (2559) ที่พบว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ อยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ด้านบริบท จากผลการวิจัย พบว่า ความเพียงพอของจำนวนรายวิชาให้เลือกเรียน ยังเหมาะสมอยู่ระดับปานกลาง ดังนั้น หลักสูตรหมวดศึกษาทั่วไปจึงควรเพิ่มจำนวนรายวิชาให้เลือกอย่างหลากหลาย เช่น เกาหลี รัสเซีย เป็นต้น
2. ด้านปัจจัยนำเข้า จากผลการวิจัยเชิงคุณภาพ พบว่า ควรมีการอบรมพัฒนาอาจารย์อย่างน้อยปีละครั้ง อุปกรณ์การสอน และสิ่งอำนวยความสะดวกในห้องเรียนไม่พร้อมใช้งาน ดังนั้น สำนักศึกษาทั่วไปควรกำหนดอาจารย์เข้ารับการอบรมอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ควรติดตั้งแอร์หรือซ่อมบำรุงแอร์ที่มีอยู่เพื่อให้บรรยากาศในห้องเย็นน่าเรียน รวมทั้งเก้าอี้ควรให้มีจำนวนเพียงพอ
3. ด้านกระบวนการ จากผลการวิจัยเชิงคุณภาพ พบว่า เทคนิค/รูปแบบการสอนยังไม่หลากหลาย เอกสารประกอบการสอนไม่ทันสมัย ไม่ถูกต้อง และใช้ของสถาบันการศึกษาอื่นในบางรายวิชา ดังนั้น อาจารย์ควรหาเทคนิคการสอนที่หลากหลาย เน้นการปฏิบัติ ส่วนเอกสารประกอบการสอนควรใช้ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม หรือผลิตเอกสารประกอบการสอนของกลุ่มวิชา และควรปรับปรุงให้ทันสมัยและมีความถูกต้อง
4. ด้านผลผลิต จากผลการวิจัย พบว่า คุณลักษณะด้านความรู้ และด้านทักษะทางปัญญาของนิสิตมีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าด้านอื่น ดังนั้น อาจารย์ผู้สอนหมวดศึกษาทั่วไป สำนักศึกษาทั่วไป และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรหากลยุทธ์ เทคนิคหรือพัฒนาวิธีการจัดการเรียนรู้ที่จะส่งเสริมให้นิสิตมีความรู้และทักษะทางปัญญา และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรประเมินหลักสูตรศึกษาทั่วไป โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารและเจ้าหน้าที่สำนักศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
2. ควรศึกษารูปแบบการพัฒนาอาจารย์ผู้สอนหมวดศึกษาทั่วไป
3. ควรดำเนินการประเมินหลักสูตรทุก ๆ 5 ปี

กิตติกรรมประกาศ

โครงการวิจัยนี้ได้รับการสนับสนุนจากเงินทุนอุดหนุนการวิจัยจากงบประมาณเงินรายได้ สำนักศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ประจำปี 2562 ผู้วิจัยขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้ และขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน และขอบคุณกลุ่มตัวอย่างทุกคนที่ให้ความร่วมมือในการวิจัยครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- กองแผนงาน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. (2560). *ความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อคุณภาพของบัณฑิตระดับปริญญาตรี โท และเอก ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ รุ่นปีการศึกษา 2559-2560 มหาวิทยาลัยมหาสารคาม* (รายงานผลการวิจัย). มหาสารคาม: กองแผนงาน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- _____. (2561). *ความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ปีการศึกษา 2559* (รายงานผลการวิจัย). มหาสารคาม: กองแผนงาน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- กันต์ฤทัย คลังพล, ศศิธร จันทมฤก, และวิมลพร จิโรจน์พันธ์. (2561). การประเมินผลหลักสูตรการศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์จังหวัดปทุมธานี. *วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์ (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)*, 8(3), 87-100.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2556). *การพัฒนาหลักสูตรทฤษฎีสู่การปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: วีพริ้นท์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552. (2552, 31 สิงหาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่มที่ 126 ตอนพิเศษ 125 ง. หน้า 17-19.
- ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2558. (13 พฤศจิกายน 2558). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 132 ตอนพิเศษ 295 ง. หน้า 2-11.
- ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง แนวทางการบริหารเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2558. (2558, 13 พฤศจิกายน). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่มที่ 132 ตอนพิเศษ 295 ง. หน้า 12-24.
- ปองทิพย์ เทพอารีย์. (2561). การประเมินหลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. *Veridian E-Journal ฉบับภาษาไทยสาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์และศิลปะ*, 11(1), 1868-1882.
- พัชรา บุญมานำ, และสมควร ทรัพย์บำรุง. (2554). *การประเมินหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์* (รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพฯ: คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ศูนย์รังสิต.
- รัตนะ บัวสนธิ์. (2556). รูปแบบการประเมิน CIPP และ CIPPIEST มโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนและถูกต้องในการใช้ CIPP and CIPPIEST Evaluation Models: Mistaken and Precise Concepts of Applications. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย*, 5(2), 7-24.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2554). *การพัฒนาหลักสูตรระดับอุดมศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: อาร์ แอนด์ ปริ้นท์.

- วิไลวรรณ วิชาจักษณกุล. (2551). *การประเมินหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ พ.ศ. 2551* (รายงานผลการวิจัย). เพชรบูรณ์: มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2552). *ทฤษฎีการทดสอบแบบดั้งเดิม* (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมบูรณ์ ตันยะ. (2541). *การประเมินทางการศึกษา*. นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- สำนักศึกษาทั่วไป. (2558). *หลักสูตรหมวดศึกษาทั่วไป ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2558*. มหาสารคาม: สำนักศึกษาทั่วไปมหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- _____. (2562). *พันธกิจสำนักศึกษาทั่วไป*. มหาสารคาม: สำนักศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุกัญญา เสมอเชื้อ. (2558). *การศึกษาปัญหาและแนวทางในการจัดการเรียนการสอนหมวดศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยพะเยา* (การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองปริญญามหาบัณฑิต). พะเยา: มหาวิทยาลัยพะเยา.
- สุวรรณี สิมะกรพันธ์, กิตติ กอบัวแก้ว, รสริน ดิษฐบรรจง, ชัยกร วงษ์คำชัย, วินัยธร วิชัยดิษฐ์, เสาวนีย์ ปรัชญาเกรียงไกร, กมลศักดิ์ วงศ์ศรีแก้ว, รัชนิยา กลิ่นดีปสี, และธีรพล ถนอมชาติ. (2559). *การประเมินหลักสูตรหมวดศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี* (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- อพนันท์ พูลพุทธา, สุรวาท ทองบุ, และกนกอร คำผุย. (2559). *การประเมินหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตสาขาวิทยาศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม พ.ศ. 2548 ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2549*. *วารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*, 13(1), 195-205.
- อุทัย ดุลยเกษม. (2558). *การจัดการศึกษารายวิชาศึกษาทั่วไป*. *วารสารนวัตกรรมการเรียนรู้*, 1(1), 43-52.
- Mary, J. A. (2006). *Assessing General Education Programs*. Bolton: Anker.
- Piaget, J. (1969). *The Mechanisms of Perception*. New York: Basic Book.
- Stufflebeam, D. L. (1971). *Educational Evaluation & Decision Making*. Itasca Illinois: Peacock.